

σπαρραττομένους ὑπὸ τῶν θηρίων τοὺς εἰς αὐτὰ ρίπτο-
μένους ἀδελφούς αὐτοῦ· οὔτε ἡ ἀρετὴ, οὔτε ἡ νεότης,
οὔτε τὰ θάνατα τοσούτων ἀθώων θυμάτων ἠδυνήθη-
σαν ποσῶς νὰ κινήσωσιν εἰς οἶκτον τὸν ποτὲ εὐγενῆ
καὶ ἐνάρετον τῆς Ῥώμης λαόν· τοσοῦτον ἐκθηριού-
ται ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος, ὅταν ἐκτραχηλισθεῖς ὑπὸ
τῆς ἀκρασίας τῶν ἰδίων αὐτοῦ παθῶν, κατακρη-
μνισθῇ εἰς τὴν ἐσχάτην ἠθικὴν διαστροφήν! ἀλλὰ
τέλος πάντων ἡ ἀκαταμάχητος γενναιότης τῶν ἡ-
ρώων τῆς πίστεως, ἡ ἀντιπαλαίσασα γενναίως καὶ
καταβαλοῦσα ἐνδόξως ὅλας τὰς φορικτὰς δυνάμεις,
ὅσας αἱ πύλαι τοῦ ἄδου καὶ ἡ θεοβλαβὴς δεισιδαι-
μονία εἶχον ματαίως κατ' αὐτῆς διεγείρει, ἔμελλε
νὰ φανῇ νικητὴς καὶ τροπαιούχος καὶ κατ' αὐτῆς
ἀκομὴ τῆς ἡλιθιότητος τοῦ ἐκβαρβαρωθέντος τούτου
Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ, ὅτε κατὰ τὸν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ
διωγμὸν, Χριστιανὸς τις ἐρρίφθη εἰς βορὰν τῶν
θηρίων, μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ τοῦ θηλάζοντος
αὐτῶν βρέφους.

Τὸ ἀμφιθέατρον τῆς Ῥώμης πλήρες θεατῶν πά-
σης τάξεως καὶ βαθμοῦ περιέμενεν ἀνυπομόνως τὴν
ἐναρξιν τῆς θηριώδους ταύτης ἐορτῆς, καὶ παντα-
χόθεν ἀντήχουν αἱ κραυγαὶ τοῦ διεφθαρμένου Ῥω-
μαϊκοῦ ὄχλου, «ἀφῆσατε κατ' αὐτῶν τὸν
ἄγριον λέοντα» ἢ σάλπιγξ ἤχεϊ, καὶ εἰς τὸ
πρῶτον τοῦτο σίνθημα, διέρχεται διὰ τοῦ σταδίου
ὁ θηριοτρόφος καὶ πλησιάζει διὰ ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν
τῆς σιδηρᾶς γαλεάγρας τοῦ ἀγρίου λέοντος.

Τὸ δὲ εὐσεβὲς ζεῦγος γονυπετὲς καὶ ἔχον μεταξὺ
τὸ ἀθῶον αὐτοῦ βρέφος, ἀπεύθυνε πρὸς τὸν ὑψιστον
ἐνθέρμους τελευταίας προσευχάς.

Ἡ σάλπιγξ ἤχησεν ἐκ δευτέρου, καὶ εἰς τὸ σύν-
θημα τοῦτο ὁ θηριοτρόφος ἀνοίγει τὴν θύραν τῆς σι-
δηρᾶς γαλεάγρας καὶ φεύγει ἐντρομος.

Τὸ δὲ εὐσεβὲς ζεῦγος ἐξηκολούθει ἀταράχως τὰς
πρὸς τὸν Θεὸν προσευχάς.

Ὁ ἦχος τῆς σάλπιγκος ἠκούσθη ἐκ τρίτου, καὶ
ὁ κρότος τῶν καταπεσουσῶν σιδηρῶν ἀλύσεων τοῦ
θηρίου κλονεῖ τὸν ἄερα, καὶ συγχρόνως τρομερὸς ἄγ-
ριος λέων ὁρμᾷ κατὰ τοῦ προσερχομένου εὐσεβοῦς
ζεύους.

Ἡ ἀδυναμία τῆς ἀνθρωπίνου φύσεως συγκλονεῖ-
ται, καὶ ἡ γυνὴ καταπίπτει μετὰ τοῦ βρέφους πρὸ

τῶν ποδῶν τοῦ ἀτρομήτως ἰσταμένου αὐτῆς συζύ-
ζου «Σῶσον τὸ τέκνονμας!» κράζει πρὸς αὐ-
τόν, καὶ ὁ ἄγριος λέων, ὀρθίος ἤδη, εἶχεν ἐπιθέσει
ἓνα μὲν τῶν ὀπισθίων αὐτοῦ ποδῶν ἐπὶ τῆς κατα-
κειμένης γυναικὸς, τοὺς δὲ δύο ἐμπροσθίους ἐπὶ τοῦ
ἀριστεροῦ μηροῦ τοῦ ἀνδρός, καὶ ἀνοίξας τὸ ἀχανές
αὐτοῦ στόμα ἔμελλε νὰ καταξέσχισῃ αὐτούς· ὅτε
ὁ μάρτυς ἀναβλέψας πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐπικα-
λεσθεὶς ἐνθέρμως τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν, ἀρπάζει μὲ
τὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας τὰς δύο ἀφριζούσας σιαγῶνας
τοῦ ἀγρίου λέοντος, τὰς ἐκτείνει βιαίως, καὶ ἐνισχυ-
όμενος ὑπὸ κραταιᾶς οὐρανίου δυνάμεως, τὰς δια-
σπᾷ ἀπ' ἀλλήλων.

Ὁ δὲ μικροπρεπὴς λαὸς τῆς Ῥώμης, ὁ διαμείνας
ἀναίσθητος εἰς τὰς τοσαύτας ἐξόχους ἠθικὰς ἀρετὰς
τῶν μαρτύρων, ἐξίσταται καὶ θαυμάζει τὸν θρίαμ-
βον τῆς ὕλικῆς ταύτης ἰσχύος, ἐξαιτεῖται μετὰ
κραυγῶν τὴν ἀπολύτρωσιν τῆς χριστιανικῆς οἰκο-
γενείας, καὶ μετὰ μεγάλῃς εὐχαριστήσεως τυγχάνει
τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ.

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ, ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΥΤΗΣ ΣΟΦΩΝ.

Τὴν πρώτην ἀρχὴν τῆς κτίσεως τῆς Ἀλεξανδρείας
οὕτω πως περιγράφει Ἀρρίανος, ὁ πιστότατος ἱστο-
ρικός τῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνης ἐκστρατειῶν.
» Ἐκείθεν δὲ διαβάς (Ἀλέξανδρος) τὸν πόρον, ἤκει
» εἰς Μέμφιν. . . . Ἐκ δὲ Μέμφιος κατέπλει κατὰ
» τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν. . . . Ἐλθὼν εἰς
» Κάνωβον, καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν (α)
» περιπλεύσας, ἀποβαίνει ὅπου νῦν Ἀλεξάνδρεια πό-
» λις ὠκισται, Ἀλεξάνδρου ἐπώνυμος, καὶ ἔδοξεν αὐ-
» τῷ ὁ χῶρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν, καὶ
» γενέσθαι αὐτὴν εὐδαίμονα τὴν πόλιν. Πόθος οὖν λαμ-
» βάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ
» πόλει ἔθηκεν, ἵνα τε ἀγορὰν ἐν αὐτῇ δεῖμασθαι
» ἔδει, [καὶ ἱερὰ ὅσα, καὶ θεῶν, ὧν τινων, τῶν μὲν
» Ἑλληνικῶν, Ἰσίδος δὲ Αἰγυπτίας· καὶ τὸ τεῖχος,
» ἥ περιβεβλήσθαι. Καὶ ἐπὶ τούτου ἐθύετο καὶ τὰ

(α) Μαρίαν ἢ Μαρεώτην παρὰ Στράβωνι, (βιβλ. ιζ'.
κεφ. 6. ἐκ. Κορ.) καλουμένην. Σημ. τοῦ Μεταφραστοῦ.

» ἱερὰ καλὰ ἐφαίνετο. Λέγεται δὲ τις καὶ τοῖόςδε
 » λόγος, οὐκ ἄπιστος ἔμοιγε· ἐθέλειν μὲν Ἀλέξαν-
 » δρον καταλιπεῖν αὐτὸν τὰ σημεῖα τοῦ τειχισμοῦ
 » τοῖς τέκτοσιν· οὐκ εἶναι δὲ ὁ τῷ τῇ γῇ ἐπιγρά-
 » ψουσι· τῶν δὲ τεκτόνων τινὰ ἐπιφρασθέντα, ὅσα
 » ἐν τεύχεσιν ἄλφαιτα οἱ στρατιῶται ἐκόμιζον ξυνα-
 » γαρόντα ἐπιβάλλειν τῇ γῇ, ἵνα περὶ ὁ βασιλεὺς
 » ὕψηλῃτο, καὶ τὸν κύκλον οὕτω περιγραφῆναι τοῦ
 » περιτειχισμοῦ, ὃν τινα πῆ πόλει ἐποίει· τοῦτο δὲ
 » ἐπιλεξαμένους τοὺς μάντις, καὶ μάλιστα δὴ Ἀ-
 » ρίστανδρον τὸν Τελμησέα (ὃς δὴ πολλὰ μὲν καὶ
 » ἄλλα ἀληθεύσαι ἐλέγετο) Ἀλεξάνδρῳ φάναι, εὐ-
 » δαίμονα ἔσεσθαι τὴν πόλιν, τὰ τε ἄλλα καὶ τῶν
 » ἐκ τῆς γῆς καρπῶν εἵνεκα » (6).

Ἐκ παραδόσεως δὲ γινώσκουμεν, ὅτι ἡ τοποθεσία
 αὐτῆς ἔκειτο ἐπὶ ἀρχαίας τινὸς κώμης, ἐπωνομα-
 ζομένης Ῥακώτιδος, ἔνθα ποτὲ ἐστάθμευε τῶν Αἰ-
 γυπτίων βασιλέων φρουρά, ἀποκρούουσα τοὺς ἐκείσε
 πλωζομένους ξένους (γ). Ἴσως δὲ ἡ κώμη αὕτη εἶ-
 χε κοινωνίαν πρὸς ἐμπορικὴν τινα πόλιν Νῶ (δ),
 καταστραφεῖσαν, ὡς λέγεται, ἐπὶ τῶν εισβολῶν τοῦ
 Ναβουχοδονότορος. Κατὰ τὸν Κόϊντον Κούρτιον ἡ

ἔκτασις τῶν τειχῶν τῆς Ἀλεξανδρείας, τὰ ὅποια εἰ-
 κάζονται διαγραφέντα κατὰ τὸ σχῆμα μακεδο-
 νικοῦ μανδύου, ἦτον ὀγδοήκοντα σταδίων, τουτέστι
 πλέον ἢ τριῶν γαλλικῶν λευγῶν, ἀνά 25 σταδίου·
 ἐκάστης, εἰὰν παραδεχθῶμεν κατὰ τὸν Δάμβιλλον
 (Danville) τὸ εἶδος τοῦ σταδίου, τὸ περιλαμβανόν
 94—95 πῆχεις. Διαιρεθείσης δὲ τῆς πόλεως εἰς πέντε
 μεγάλας συνοικίας, ὁ Ἀλέξανδρος ἀνεχώρησεν ἐκεῖ-
 θεν, ἐπιτρέψας τὴν συντέλειαν τῶν γαῶν καὶ τῶν
 βασιλείων εἰς πολλοὺς τινὰς ἀρχιτέκτονας, τῶν ὁ-
 ποίων κορυφαῖος ἦτον ὁ κατὰ πολλοὺς λόγους ὡς
 μεγαλοφυῆς φημιζόμενος, καὶ παρὰ μὲν Πλινίῳ Δει-
 νοκράτης (ε), παρὰ δὲ Στράβωνι Δεινοκράτης (ς)
 καλούμενος. Διέταξε δὲ προσέτι ὁ βασιλεὺς πολ-
 λούς τῶν πέριξ οἰκούντων νὰ κατοικήσωσιν εὐθὺς
 ἐντὸς τῶν νέων τειχῶν (ζ)· διὸ καὶ Ἀμμιανὸς ὁ Μαρ-
 κελλῖνος λέγει, ὅτι ἡ Ἀλεξανδρεία κατὰ τοῦτο διχ-
 φέρι τῶν ἄλλων πόλεων, ὅτι, ἀντὶ νὰ σχηματισθῇ
 βαθμηδὸν καὶ κατὰ μικρὸν, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἠυξήθη
 τὰ μέγιστα (η).

Τελευταῖον δὲ Διοδώρος ὁ Σικελιώτης, παρὰ τῶν
 φυλαττόντων τοὺς καταλόγους μαθὼν, ἀναφέρει, ὅτι
 οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλεξανδρείας συνεποσύντο κατὰ
 τοὺς τελευταίους χρόνους τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ὑπὲρ
 τὰς τριακοσίας χιλιάδας, οἱ ἐλεύθεροι μόνον· εἰὰν
 δὲ συμπεριληφθῶσι καὶ οἱ δοῦλοι, ἀποβαίνει ὁ τρι-
 πλάσιος τοῦλάχιστον ἀριθμὸς (θ).

Παρὰ ταύτας τὰς πληροφορίες ἀναπληροῦμεν τὰ
 περὶ τῆς πρώτης κτίσεως τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆς
 ἐξῆς περικοπῆς τοῦ περιφημοῦ συγγραφῆως τῆς κρι-
 τικῆς ἐρεῦνης τῶν περὶ Ἀλεξάνδρου ἱστορησάντων

(ε) Πλιν. Φυσικ. ἱστορ. V. 10. « Metatus est eam
 (Alexandriam) Dinochares architectus oluribus mo-
 dis memorabili ingenio »

(ς) Στράβ. Γεωγρ. ΙΔ'. ἀ. 23. « Μετὰ δὲ τὴν τοῦ
 νεῶ συντέλειαν, ὃν φησι Δεινοκράτους ἔργον (τοῦ δ' αὐ-
 τοῦ καὶ τὴν τῆς Ἀλεξανδρείας κτίσιν, . . .) »

(ζ) Κοϊντ. Κουρτ. βιβλ. δ'.

(η) ὁ αὐτὸς Βιβλ. κβ. 16.

(θ) Διοδώρ. Σικελιώτ. ἐνθ' ἀνωτέρω. « Τὸ δὲ τῶν κα-
 τοικούντων οἰκητόρων αὐτὴν πλῆθος υπερβάλλει τοὺς ἐν
 ταῖς ἄλλαις πόλεσιν οἰκητόρας καθ' ὃν γὰρ δὴ καιρὸν πα-
 ρεβάλλομεν εἰς Αἴγυπτον, ἔφασαν οἱ τὰς ἀναγραφὰς ἔ-
 χοντες τῶν κατοικούντων, εἶναι τοὺς ἐν αὐτῇ διατρίβον-
 τας ἐλευθέρους, πλείους τῶν τριάκοντα μυριάδων ».

(6) Ἀρρίαν. Ἀναβάσ. Ἀλεξάνδρου III. 2, καὶ ἐφεξ —
 ἰδὲ καὶ τὸν ἄτλαντα τοῦ Χωσσάρδου (Chaussard). —
 Σ. Μ. Παράβλ. Διοδώρ. Σικελιώτ. XVII. 52. — Στράβ.
 Γεωγρ. ΙΖ'. ἀ. 6. ἐκδ. Κορ. — Πλουτάρχ. ἐν βίῳ Ἀλε-
 ξάνδρου κς'. ἐκδ. Κ.

(γ) Στράβ. Γεωγρ. ΙΖ'. ἀ. 6. « Οἱ μὲν οὖν τῶν Αἰ-
 γυπτίων πρότεροι βασιλεῖς, ἀγαπῶντες οἷς εἶχον, καὶ οὐ
 πάννυ ἐπεισάκτων δεόμενοι, διαβεβλημένοι πρὸς ἅπαντας
 τοὺς πλέοντας, καὶ μάλιστα τοὺς Ἕλληνας (πορῶνται
 γὰρ ἦσαν καὶ ἐπιθυμηταὶ τῆς ἀλλοτρίας κατὰ σπάνιν γῆς),
 ἐπέστησαν φυλακὴν τῷ τόπῳ τούτῳ, κελεύσαντες ἀπείρ-
 γειν τοὺς προσιόντας· κατοικίαν δ' αὐτοῖς ἔδοσαν τὴν
 προσαγορευομένην Ῥακώτιν, ἣ νῦν μὲν τῆς Ἀλεξανδρέων
 πόλεως ἐστὶ μέρος τὸ ὑπερκαίμενον τῶν νεωρίων, τότε δὲ
 κώμη ὑπῆρχε » Σ. Μ.

(δ) Ἡ πόλις αὕτη παρ' Ἑλλήσι καλεῖται Διὸς πόλις.
 Ταύτην δὲ τὴν ἐπίκλησιν δύο ἀξιοσημείωτοι πόλεις ἐν Αἰ-
 γύπτῳ ἔλαβον, ἐξ ὧν ἡ μὲν εἶναι, αἱ παρ' Ομήρῳ ἐκα-
 τόμυλοι Θῆβαι (Ἠλιαδ. I, 381), ὕστερον μετονομασθεῖ-
 σαι Διὸς πόλις (Στράβ. Γεωγρ. ΙΖ. ἀ. 46). Ἡ δὲ, περὶ
 ἧς καὶ ὁ λόγος, ἡ μικρὰ, ἔκειτο εἰς τὴν ἄνω Αἴγυπτον
 ὑπεράνω τοῦ Μάνδητος ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὁχθῆς τοῦ πο-
 τamoῦ Νεῖλου (ὁ αὐτὸς αὐτόθι. ἀ. 19). Παρὰ δὲ Ῥω-
 μαίοις καλεῖται ἰδίως Jovis oppidum. Τὴν σήμερον ὅμως
 εἶναι μικρὸν χωρίον, ἀποκαλούμενον Χῶβ Παράβλ. Βι-
 νέρου Αεξ. τῆς Ἀγ. Γραφῆς ἐν λέξει Νο Σ. Μ.

Σαιντεκροΐσιου (Sainte - Croix). « Ὁ Ἀλέξανδρος, » λέγει, ὑποτάξας ἀμυχῇ τὴν Αἴγυπτον, ἤθελσε » νὰ δοξάσῃ αὐτὴν διὰ καθιδρύματος ἀξίου τοῦ ὀνό- » ματος αὐτοῦ. Ἡ μακρὰ καὶ θαυμαστὴ ἀντίστα- » σις τῶν Τυρίων, οἵτινες ἔμειναν ἐστερημένοι πά- » σης βοηθείας, ἐνέπνευσεν εἰς αὐτὸν τὴν ιδέαν περὶ » τῶν πόρων τοὺς ὁποίους ἤθελε προμηθεύει τὸ » ἐμπόριον· ὅθεν ἀπεφάσισε νὰ πολλαπλασιάσῃ » αὐτοὺς, κτίζων πόλιν, ἣτις μεταξὺ Τύρου καὶ » Καρχηδόνος κειμένη, ἤθελε δυνήθῃ νὰ προσελκύσῃ » εἰς ἑαυτὴν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ τούτων καὶ » ἐκείνων τὸ ἐμπόριον. Εἰς δὲ τὴν ἐκλογὴν τῆς το- » ποθεΐας οὕτω θαυμαστῶς ἐπέτυχεν, ὥστε ἡ νέα » αὕτη πόλις, ἐγείνεν ἡ μάλιστα πασῶν τῶν τοῦ ἀρ- » χίου κόσμου ἐμπορικῶν πόλεων περιβλεπτος (ι), » μὴδὲ ποτε διαλιπούσα νὰ ἦναι δι' ὅλων δέκα ὀκτὼ » ἑκατονταετηρίδων, καίτοι συνεχῶν ἐπιγενομένων » μεταβολῶν, ἡ πρωτίστη ἔδρα τοῦ ἐν Ἰνδίας ἐμ- » πορίου (ια). Οὕτω τὰ ἔθνη τῆς Δύσεως καὶ τῆς » Ἀνατολῆς συνεδέθησαν μετ' ἀλλήλων διὰ κοινοῦ » συμφέροντος, ἕνεκα ἐπιχειρήσεως ἀνομολογουμέ- » νης παρὰ πάσης τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἀξίας νὰ » ἐγκωμιάζεται μᾶλλον παρὰ τὴν οἰκοδομὴν τῶν » κολοσσαίων ἐκείνων αἰνιγματικῆς ἀρχαιότητος » κτιρίων, ἔργων τεραστίων, καὶ μνημείων διαιω- » νιζόντων τὴν τῶν ἀνεγειράντων αὐτὰ ἡγεμόνων » τυραννίαν » (ιβ).

Περὶ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ περὶ τῶν σοφῶν, τοὺς ὁποίους ἡ αὕτη προήγαγεν, ἡ προ- » σείλκυσεν εἰς ἑαυτὴν, ἀναγινώσκοντες τοὺς ὀλίγους » τούτους στίχους παρὰ Πλουτάρχῳ, ἔχοντας οὕτω· » Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ πα- » ρῆναι τὰ περὶ τῆς βασιλείας καὶ ἡγεμονίας βιβλία » κτᾶσθαι καὶ ἀναγινώσκειν· ἃ γὰρ οἱ φίλοι τοῖς » βασιλεῦσιν οὐ θαρρόνσι παραινεῖν, ταῦτα ἐν τοῖς

» βιβλίοις γέγραπται (ιγ). Κατὰ δὲ Στράβωνα ὡρ- » μήθησαν οἱ Λαγίδαι εἰς σύστασιν βιβλιοθηκῶν ἐκ » τοῦ παραδείγματος τοῦ Ἀριστοτέλους (ιδ). Ἀλλ' ὁ » σκοπὸς, τὸν ὁποῖον οἱ πρῶτοι τοῦ Ἀλεξάνδρου διάδο- » χοι πιστότατα πάντοτε ἠκολούθησαν, ν' ἀποκαταστή- » σωσι δηλαδὴ, ὅσον τὸ ὕψιστον, αὐτοκρατορίαν συγ- » κειμένην ἐκ τῶν πλείστων ἐπικρατειῶν, αἵτινες ὑπε- » τάχθησαν εἰς τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν, ἐπι- » τρέπει εἰς ἡμᾶς νὰ προσθέσωμεν εἰς τὰ αἷτια τῆς » συστάσεως ταύτης καὶ ἕτερα πλεονεκτήματα, παρὰ » τὰ ἐκ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν γραμμάτων.

Ἴσως Πτολεμαῖος ὁ Σωτὴρ, ἀνὴρ τὰ μάλιστα πε- » παιδευμένος, τοῦ ὁποίου τὰ ὑπομνήματα μετεχει- » ρίσθη εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς ἱστορίας αὐτοῦ ὁ Ἀρ- » ριανός, ἐπίστευεν ὅτι ἡ φήμη, τὴν ὁποίαν ἤθελαν » περιποιήσῃ εἰς αὐτὸν ὁ ζῆλος καὶ αἱ μεγάλαι αὐτοῦ » περὶ τῶν φιλογικῶν ἐπιχειρήσεων δαπάναι παρ' » Ἑλλήσι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ξένοις λαοῖς, ἡδύνατο, » χρείας τυχεύσης, νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὐτυχίᾳ τῶν » ὅπλων αὐτοῦ ἔκθασιν· εἶναι δὲ ἐβόαιον ὅτι Δημήτριος » ὁ Φαληρεὺς διετάχθη νὰ ζητήσῃ παρὰ πάντων τῶν » βασιλείων καὶ ν' ἀποκτήσῃ εἰς ἀρχικά χειρόγραφα, » ἢ ἀντίγραφα, τὰ ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ σωζόμενα » παντοῖα συγγράμματα (ιε).

(ιγ) Πλουτάρχ. ἐν τοῖς βασιλ. καὶ αὐτοκρατ. ἀποφθέγ. τόμ. 2. σολ. 48 ἐκδ. Στερ.

(ιδ) Στράβ. Γεωγρ. II. α. 54. . . « Ὁ γὰρ Ἀρις- » τέλης τὴν ἑαυτοῦ (βιβλιοθήκην) Θεοφράστῳ παρέδωκεν » ὥστε καὶ τὴν σχολὴν ἀπέλιπε, πρῶτος, ὧν ἴσμεν, συνα- » γαγὼν βιβλία καὶ διδάξας τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ βασιλέας » βιβλιοθήκης σύνταξιν.

(ιε) Ἰωσήφ Ἰουδαῖκ. Ἀρχαιολ. βιβλ. 12. κεφ. 2. » « Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, ὃς ἦν ἐπὶ τῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ » βασιλέως, σπουδάζων, εἰ δυνατόν εἴη, πάντα τὰ κατὰ » τὴν οἰκουμένην συναγαγεῖν βιβλία, καὶ συνωνόμενος, » εἴτι που μόνον ἀκούσει σπουδῆς ἀξίον, ἢ ἡδὺ τῇ τοῦ » βασιλέως προαιρέσει, μάλιστα γὰρ περὶ τὴν συλλογὴν » τῶν βιβλίων εἶχε φιλοκαλῶς, συνηγωνίζετο » — Ἐπιφάν. » Περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν σελ. 535 τῆς ἐν Βασιλ. ἐκδ. » « Ὁ γὰρ μετὰ τὸν Πτολεμαῖον δεῦτερος βασιλεύσας Ἀλε- » ξανδρείας Πτολεμαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Φιλάδελφος, ὡς προ- » εἴρηται, φιλόκαλός τις ἀνὴρ καὶ φιλόλογος γεγέννηται· » ὅστις βιβλιοθήκην κατασκευάσας ἐπὶ τῆς αὐτῆς Ἀλεξάν- » δρου πόλεως, ἐν τῷ Βρουχίῳ κελουμένῳ κλίματι καὶ ἐπὶ » τοῦτο αὐτῆς πόλεως ἔρημον τὰ νῦν ὑπάρχον, ἐνεγείρεισε » Δημητρίῳ τινὶ τῷ Φαλαρηνῷ τὴν αὐτὴν βιβλιοθήκην, » προστάξας συναγαγεῖν τὰς πανταχοῦ γῆς βίβλους, γρά-

(ι) Παράβαλ. Διοδώρ. Σικελιώτ. XVII. α. . . Καθό- » λου δὲ ἡ πόλις (Ἀλεξάνδρεια) τοσαύτην ἐπίδοσιν ἔλα- » βεν ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις, ὥστε παρὰ πολλοῖς αὐτὴν » πρώτην ἀριθμεῖσθαι τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην . . . » Σ. Μ.

(ια) Παράβαλ. Ρόβέρτσωνος (Robertsons) ἱστορ. Α- » μερικ. τομ. α. σελ. 20. καὶ ἱστορ. Ἰνδιῶν σελ. 19.

(ιβ) Sainte Croix. ἐν τῇ εἰς 4ον ἐκδόσει σελ. 286 » καὶ ἐφεξ. — Σ. Μ. παράβαλ. καὶ Στράβ. Γεωγρ. βιβλ. » 6. σελ. 1523. ἐκδ. Κ.

Πρὸς δὲ τούτοις ἅπας ὁ βίος Δημητρίου τοῦ Φαληρέως ἔμελλε ν' ἀποτυπωθῇ ἰδίως εἰς πάσας τὰς πράξεις καὶ τὰς ιδέας αὐτοῦ. Συγκαταριθμηθεῖς ἑνωρὶς ἐν Ἀθήναις μετὰ τῶν ὁπαδῶν τῆς Μακεδονικῆς ἐξουσίας, ἔλαβε διὰ βοηθείας τοῦ Κασάνδρου τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως τῆς γενεθλίου αὐτοῦ πόλεως. Ὅτι δ' ἐπὶ τῆς δεκαετοῦς αὐτοῦ διοικήσεως ἐν πλήρει εὐδαιμονίᾳ διετέλεσαν αἱ Ἀθηναίαι, καὶ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Στράβωνος βεβαιοῦται (ις), καὶ ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος, ὅστις ἀποκαλεῖ αὐτὸν κατ' ἐσχὴν πολιτικὸν ἄνδρα. (ιζ). λέγεται δὲ μάλιστα, ὅτι ἡγέρθησαν εἰς τιμὴν αὐτοῦ 360 ἀνδριάντες· ἀλλ' ὁμως δὲν πρέπει ἐκ τούτου νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης τῶν Ἀθηναίων. Διότι μόνις Δημήτριος ὁ Πολιορκητής, υἱὸς τοῦ Ἀντιγόνου, ἐφάνη ἐν Ἀθήναις, τὸ 308 Π. Χ. ἔτος, διακηρύττων, πρὸς εὐκολωτέραν ἐπιτυχίαν τοῦ κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας σκοποῦ αὐτοῦ, τὴν ἐλευθερίαν πάντων τῶν Ἑλλήνων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀθρόους αὐτοὺς συνέτριψαν (ιη). Ὁ δὲ Φαληρεὺς εἶχε χρεῖαν τῆς προστασίας τοῦ ἀντιπάλου, διὰ νὰ ἐκφυγῇ ἀπὸ τοῦ κατ' αὐτοῦ παροξυνθέντος λαοῦ, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς Θήβας σῶος καὶ ἀβλαβής. Ἐντεῦθεν δὲ ἀφικόμενος εἰς Αἴγυπτον, ἀπέκτησε τὴν φιλίαν

ψας ἐπιστολάς, καὶ προσλιπαρήσας ἕκαστον τῶν ἐπὶ γῆς βασιλέων τε ἢ ἀρχόντων μὴ κατοκνήσαι ἀποσεῖλαι ποιητῶν τε, λέγων, καὶ λογογράφων, ῥητόρων τε καὶ σοφιστῶν, καὶ ἱατρῶν, καὶ ἱατροσοφιστῶν, καὶ ἱστοριογράφων, καὶ λοιπῶν βίβλους ».

(ις) Στράβ. Γεωγρ. Θ'. β'. 20. . . . « Οὗτος γὰρ ὁ ἀνὴρ (Κάσσανδρος, πρὸς μὲν τὰλλα δοκεῖ τυραννικώτερος γενέσθαι, πρὸς Ἀθηναίους δὲ εὐγνωμόνησε, λαβὼν ὑπήκοον τὴν πόλιν· ἐπέστησε γὰρ τῶν πολιτῶν Δημήτριον τὸν Φαληρέα, τῶν Θεοφράστου τοῦ φιλοσόφου γνωρίμων, ὃς οὐ μόνον οὐ κατέλυσε τὴν Δημοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπηνώρωσε. Δηλοῖ δὲ τὰ ὑπομνήματα, ἃ συνέγραψε περὶ τῆς πολιτείας ταύτης ἐκεῖνος ».

(ιζ) Κικέρ. Περὶ Νόμων III. 6. . . . « qui vero atraque excelleret, ut et doctrinae studiis, et regenda civitate princeps esset ».

(ιη) Στράβ. Γεωγραφ. αὐτόθι. . . . « τὰς δὲ εἰκόνας αὐτοῦ πλείους ἢ τριακοσίας κατέσπασαν οἱ ἐπαναστάντες, καὶ κατεχόνουσιν ἔνιοι δὲ προστιθέασιν, ὅτι καὶ εἰς ἀμίδας » — Διογ. Λαερτ. ἐν Δημητρίῳ VIII. . . « οὐ μὴν ἐκυρίευσαν τοῦ σώματος αὐτοῦ (τοῦ Δημητρίου), ἀλλὰ τὸν ἰὸν ἀπήρουν εἰς τὸν χαλκόν, κατασπᾶσαντες αὐτοῦ τὰς εἰκόνας, καὶ τὰς μὲν ἀποδόμενοι, τὰς δὲ βυθίσαντες, τὰς δὲ κατακόψαντες εἰς ἀμίδας (λέγεται γὰρ καὶ τοῦτο) ».

Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπὶ πολὺ διετήρησεν. Ἐνταῦθα δ' ἐν Αἰγύπτῳ μέγαν ἀριθμὸν βιβλίων γραμματικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ πολιτικῶν (ιβ) ἐξέδωκεν (κ) ἄχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἡ παρὰ τοῦ Σωτῆρος περὶ τοῦ διαδόχου ζητηθεῖσα γνώμη ἔγεινε παραίτιος τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ. Διότι ἀποροῦντος Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος, ποῖον τῶν ἐκ τῶν γυναικῶν Εὐρυδίκης καὶ Βερενίκης δύο υἱῶν νὰ ἐκλέξῃ διάδοχον ἑαυτοῦ, καὶ ἐπιμένοντος τοῦ Δημητρίου εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ πρεσβυτέρου τῶν δύο ἀδελφῶν, Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος, ὁ παῖς τῆς Βερενίκης, παραλαβὼν τὸ διάδημα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωτῆρος, ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς ἐπαρχίαν τινὰ τῆς Αἰγύπτου, ὅπου δηχθεὶς ὑπὸ φαρμακεροῦ θηρίου, ἐτελεύτησεν (κα).

Ὁ δεύτερος οὗτος Πτολεμαῖος ἐξηκολούθησε μετὰ πολλοῦ ζήλου τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Πάντες δὲ οἱ ἱστορικοὶ συμφώνως περιγράφουσιν αὐτὸν ὡς τὸν πλουσιώτατον καὶ μεγαλοπρεπέστατον τῶν ἐπὶ γῆς βασιλέων. Ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἀλεξανδρείας ἐφθάσε κατὰ τὸν Ἰώσηπον εἰς τὸν ἀριθμὸν διακοσίων χιλιάδων βιβλίων, καὶ ἦτον ἑλπίς ν' ἀναβῇ μετ' ὀλίγον εἰς πεντακοσίας χιλιάδας (κβ). Ὁ δὲ ἱερός Ἐπιφάνιος περιορίζει τὸν ἀριθμὸν εἰς πεντήκοντα πέντε χιλιάδας (κγ). Γεώργιος

(ιβ) « καὶ παντοίων ἄλλων ». Διογέ. Λαερτ. αὐτόθι IX. Σ. Μ.

(κ) Διογέ. Λαερτ. αὐτόθι. « Πλήθει δὲ βιβλίων καὶ ἀριθμῷ στίχων σχεδὸν ἅπαντας παρελήλακε τοὺς κατ' αὐτὸν Περιπατητικοὺς, εὐπαίδευτος ὢν καὶ πολὺπειρος παρ' ὄντιον· ὢν ἐστὶ τὰ μὲν, ἱστορικά· τὰ δὲ, πολιτικά· τὰ δὲ περὶ ποιητῶν τὰ δὲ ῥητορικά· δημηγοριῶν τε καὶ πρεσβειῶν » κ.τ.λ. Σ. Μ.

(κα) Διογέ. Λαερτ. αὐτόθι. V III. . . . « Τοῦ δὲ (Πτολεμαίου Σωτῆρος) οὐ πεισθέντος, ἀλλὰ παραδόντος τὸ διάδημα τῷ ἐκ Βερενίκης, μετὰ τὴν ἐκεῖνου τελευτὴν ἀξιοῦσθαι πρὸς τούτου παραφυλάττεσθαι ἐν τῇ χώρᾳ μέχρι τι δόξει περὶ αὐτοῦ. Ἐνταῦθα αθυρότερον διήγεν (ὁ Φαληρεὺς). Καὶ πως ὑπνώτων, ὑπ' ἀσπίδος τὴν χειρὰ δηχθεὶς, τὸν βίον μετέθηκε· καὶ ἠάπτεται ἐν τῷ Βουσίρτη νομῷ, πλησίον Διοσπόλεως ».

(κβ) Ἰωσήφ. Ἰουδαϊκ. Ἀρχαιολ. ἐνθα ἀνωτέρω. . . « Ἐρομένου δὲ αὐτὸν (τὸν Φαληρέα) ποτὲ τοῦ Πτολεμαίου, πᾶσας μυριάδας ἔχει συνειλεγμένας βιβλίων, τῶν μὲν ὑπαρχόντων, εἶπεν, εἶναι περὶ εἴκοσιν, ὀλίγου δὲ χρόνου εἰς πεντήκοντα συναθροίσαι ».

(κγ) Ἐπιφάν. αὐτόθι. . . « τοῦ δὲ ἔργου προκόπτοντος, καὶ τῶν βιβλίων πανταχόθεν συναγομένων, ἠρώτησεν ὁ

δὲ ὁ Σύγκελλος εἰς δέκα μόνον μυριάδας (κδ). Ἀλλὰ, προϋόντος τοῦ χρόνου, ἠξάνετο καὶ ἡ βιβλιοθήκη ἐπὶ πλεόν· διότι πάντα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα ἀναβιβάζουσι τὸ ποσὸν τῶν βιβλίων (κε) εἰς ἑπτακοσίας ἑως ὀκτακοσίας χιλιάδας, εἰς δύο διάφορα ὀικοδομήματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν, τὸ ἀρχαιότερον, ἔκειτο εἰς τὴν συνοικίαν, τὴν φέρουσιν τὴν ἐπωνυμίαν Βρούχιον, τὸ δὲ, εἰς τὴν τῆς Ῥακώτιδος ἐν τῷ ναῷ τοῦ Σεράπιος. Ἀλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ παραβάλωμεν τὰ βιβλία ταῦτα, κατὰ τὴν ἑκτάσιν τῆς ὕλης, πρὸς τοὺς παρ' ἡμῖν λεγομένους τὴν σήμερον τόμους· καὶ ἐάν τις σκοπήσῃ εἰς τοῦτο, ὅτι ὑπῆρχον τότε συγγραφεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπεδίδοντο χίλια, δισχίλια, ἐξάκισ χίλια καὶ ἔτι πλείονα συγγράμματα, ἢ τόμοι, καὶ ὅτι εἰς τόπον, ἔνθα ἐπλεόναζον οἱ Γραμματικοὶ, οἱ Κριτικοὶ καὶ οἱ Σοφισταί, ζητήματα, οὐδενὸς λόγου ἄξια, ἐγίνοντο καθ' ἑκάστην πολλῶν συγγραμμάτων ὑπόθεσις, δὲν θέλει φρίξει παρὰ πολὺ, ἀκούων τηλικαύτην τόμων πληθύν.

Παρὰ τὴν βιβλιοθήκην οἱ Λαγίδαι ἤνοιξαν ἐντὸς τῆς κατοικίας αὐτῶν Μουσεῖα, ἐνθα εὕρισκον οἰονεῖ ἄσυλον πάντες οἱ ἐν πάσῃ παιδείᾳ ἔξοχοι ἄνδρες.

Τὸ δὲ Μουσεῖον τοῦτο περιγράφει ὁ Στράβων ὡς ἑξῆς. . . . «Τῶν δὲ βασιλείων μέρος ἐστὶ καὶ τὸ » Μουσεῖον, ἔχον περίπατον καὶ ἐξέδραν, καὶ οἶκον » μέγαν ἐν ᾧ τὸ συσσίτιον τῶν μετεχόντων τοῦ Μουσείου φιλολόγων ἀνδρῶν. Ἔστι δὲ τῇ συνόδῳ ταύτῃ καὶ χρήματα κοινὰ, καὶ ἱερεὺς ὁ ἐπὶ τῷ Μουσείῳ τεταγμένος. τότε μὲν ὑπὸ τῶν βασιλέων, νῦν δ' ὑπὸ Καίσαρος (κς) ».

βασιλεὺς τὸν τὴν βιβλιοθήκην πεπιστευμένον ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ὅτι πόσαι δ' ἂν εἴεν βίβλοι ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ συναχθεῖσαι· ὁ δὲ ἀπεκρίθη τῷ βασιλεῖ, λέγων, ὅτι ἤδη μὲν εἰσι μυριάδες πέντε βιβλίων, καὶ τετρακισχίλια ὀκτακισχίλια, πλείον ἢ ἔλασσον.

(κδ) Γεωργ. Συγκέλ Χρονογρ. σελ 271. ἔκδ. Κασωβ. «Τὴν μὲν Αἰγύπτου ἀρχὴν κληροῦται μετ' αὐτὸν (τὸν Σωτῆρα) Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος παῖς αὐτοῦ, ἀνὴρ τὰ πάντα σοφὸς καὶ φιλοπονῶν, ὃς πάντων Ἑλλήνων τε καὶ Χαλδαίων, Αἰγυπτίων τε καὶ Ῥωμαίων τὰς βίβλους συλλεξάμενος καὶ μεταφράσας τὰς ἀλλογλωσσούς εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν, μυριάδας βιβλίων δέκα ἀπέθετο κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτοῦ συστάσεσι βιβλιοθήκαις».

(κε) Ἐνταῦθα ἡ λέξις βιβλίον ἰσοδυναμεῖ τῇ παρ' Ἀλεξανδρινοῖς συνήθει ταύτης, αὕτη δὲ τῇ παρ' ἡμῖν τόμος Σ. Μ.

(κς) Στράβ. Γεωγραφ. ΙΖ. α 8.

Ὁρθῶς δ' ἔκρινάν τινες, ὅτι ἡ πρώτη αὕτη τῶν φιλολόγων καὶ σοφῶν ἔνωσις δὲν ἀπετέλει ἰδίως λεγομένην σχολὴν (κζ)· διότι ἕκαστος αὐτῶν ἐνησχολεῖτο μετὰ πάσης ἐλευθερίας περὶ τὸ ἰδιαιτέρον τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶδος, καὶ οὕτω συνέστη πλήθος ἀνδρῶν, οἵτινες διαφόρων ἐπιστημῶν τὰς πρώτας ἐθεμελίωσαν ἀρχάς. Ἐκ τούτων, ἵνα ἀναφέρωμεν τοὺς μάλιστα πάντων διαπρέψαντας, ὁ μὲν Εὐκλείδης προεξῆρχεν εἰς τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας, ὁ δὲ Κῶνων, Ἀρίσταρχος ὁ Σάμιος, καὶ κατ' ἐξοχὴν ὁ Ἰππάρχος, εἰς τὴν ἀστρονομίαν· ὁ δὲ Ἐρασίστρατος καὶ Πρόφίλος, εἰς τὴν ἀνατομίαν τοῦ ἀνθρώπου· ὁ δὲ Ἐρατοσθένης, εἰς τὰ γεωγραφικὰ· Ἀρίσταρχος δὲ ὁ Σαμοθράξ, εἰς τὴν κριτικὴν φιλολογίαν. Παραλείπομεν ἐνταῦθα τοὺς πολυαριθμούς ποιητάς, οἵτινες συμπαρελαμβάνοντο ἀνὰ ἑπτὰ, πλειάδες προσαγορευόμενοι, καὶ τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦτο μόνος ὁ Θεόκριτος. Παραλείπομεν προσέτι καὶ ἰδίαν τινὰ τάξιν ἀνδρῶν, καταγινομένων εἰς μελέτας ἡρησκευτικὰς.

Μεταξὺ δὲ τῆς συστάσεως ταύτης τῆς βιβλιοθήκης, καὶ τῆς τοιαύτης τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἰδεῶν κινήσεως, τὴν ὁποίαν ἐπέτεινεν ἔτι μᾶλλον τὸ μέγα τῆς Ἀλεξανδρείας ἐμπόριον, παρέχον εἰς τοὺς ξένους τόπους γενικωτέραν τὴν ἐνέργειαν, ἀνάγκη νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς γεγονός, τὸ ὁποῖον πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς αἰτίαν ὅλως ἐμπορικῇ. Τὸ γεγονὸς τοῦτο, ἐκδηλούμενον ἤδη ἐπὶ Φιλαδέλφου τοῦ βασιλέως, ἀνεπτύχθη μάλιστα ταχέως ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, καὶ πολλοῦ λόγου ἄξιον ἀπέβη εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν κριτικὴν τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ πᾶσαν καθόλου τὴν ἀρχαιότητα δοξασιῶν. Ἡ εἰς σπάνια καὶ πρωτότυπα συγγράμματα ἐπιβαλλομένη ὑπέρργκος τιμὴ, ἡ μέχρι μανίας ἐπιζητήσεις αὐτῶν καθ' ὅλους τοὺς τόπους, καὶ ἡ πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου ἀμιλλα τῶν Περγαμηνῶν βασιλέων, τῶν ὁποίων ἡ ἐκ διακοσιῶν χιλιάδων τόμων βιβλιοθήκη ἐφαίνετο ὑπερέχουσα κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς τοῦ Βρουχίου, ταῦτα πάντα τὰ περιστατικὰ παρήγαγον νέαν τινὰ καὶ δραστήριον βιομηχανίαν καὶ παραποίησιν, ὑποστηριζομένην καὶ

(κζ) Ματτερίου (Matter) Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Ἀλεξανδρινῆς σχολῆς τόμ. 1. σ. 34.

ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῆς τοῦ νὰ κυκλοφορῶσιν ἐπιτυχέστερον ἰδεῖν τινὲς φιλοσοφικαὶ ἢ θρησκευτικαί. Πάντα τὰ ἐνδοξα τῶν ἀρχαίων χρόνων ὀνόματα, Ἑλλήνων, Ἀφρικανῶν, ἢ Ἀσιανῶν, προήχθησαν εἰς τὸ μέσον, καὶ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐπεσωρεύθησαν παραχρῆμα ἀπὸ τε γῆς καὶ θαλάσσης, ἐπὶ παλαιῶν δέλτων ἢ εἰς εἰλικτοὺς παπύρους πάντα, ὅσα ἦτο δυνατόν, τὰ ἔμμετρα ἢ καταλογάδην ποιήματα τοῦ Ὀρφέου, Μουσαίου, Ζωροάστρου, Ὄρου, Ἑρμοῦ τοῦ Τρισεγγίστου. Ἄν δὲ καὶ τὰ πονήματα ταῦτα δὲν ἤξιουντο τῆς ἐν βιβλιοθήκῃ τιμῆς, οὐδ' ἡγοράζοντο ἀντὶ τοῦ ἀμέσου ἀντιτίμου τοῦ ζητουμένου ὑπὸ τῶν συγγραφέων αὐτῶν, τοῦλάχιστον διαδιδόμενα εἰς τὸ ὕλικόν τῶν διανοητικῶν προϊόντων ἐμπορίον, κατέλειπον σποράδην εἰς τὰς τότε ἐπικρατούσας δόξας τὰ φιλολογικὰ τῆς διαδόσεως αὐτῶν ἔχνη (κῆ).

Τρεῖς μεγάλοι περιπέτειαι κατὰ πολλοὺς αἰῶνας ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην ἐπελθοῦσαι, ἐπήγαγον τὴν καταστροφὴν τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βιβλιοθήκης. Τούτων δὲ ἡ τελευταία, περὶ τῆς ὁποίας πολὺς κατ' ἐξοχὴν ἔγεινε λόγος, ὥστε νὰ δοθῇ ἀφορμὴ εἰς τὸ ν' ἀναθεματίζεται τὸ ὄνομα καὶ ἡ βαρβαρότης τινὸς τῶν πρώτων τοῦ Μωάμεθ τοποτηρητῶν, τοῦ περιφήμου Ὀμάρου, κυρίως ὀλίγον παρέχει τὸ ἀξιόπιστον (κθ), ἢ, ὅπως ἂν ἦναι, μικρὸν συνετέλεσεν εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς καταστροφῆς.

Τὸ 46 ἔτος Π. Χ. Ἰούλιος ὁ Καῖσαρ, πρὸ ὀλίγου φθάσας εἰς Αἴγυπτον, παρὰ τῇ Κλεοπάτρᾳ διατρίβων, παρημέλησε τὴν περὶ τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀσφαλείας φροντίδα. Διότι οἱ φονεῖς τοῦ Πομπηίου, Ποθεινὸς καὶ Ἀχιλλᾶς (λ), ἀποφασίσαντες νὰ προλάβωσι τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Ῥωμαίου στρατηγοῦ, ἐπισυνήγαγον ταχέως πολυάριθμα στρατεύματα, καὶ ἔμελλον σχεδὸν νὰ συλλάβωσιν αὐτόν (λα). Ἄλλ' ἐν τούτῳ ὁ Καῖσαρ,

κεκλεισμένος μὲν κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ μυχῷ τῶν βασιλείων τοῦ Βρουχίου, ἔπειτα δὲ φθάσας διὰ πνυτοίων κινδύνων εἰς τὴν νῆσον Φάρον, προσεγγίζουσαν εἰς τὸν λιμένα, διέταξε νὰ καύσωσιν ἀθρόον τὸν Αἰγυπτιακὸν στόλον (λβ). ὅστις, ἂν ἔπιπτεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐφορμησάντων, ταχέως ἤθελεν ἐπιφέρει καὶ αὐτοῦ καὶ παντὸς τοῦ στρατοῦ τὸν ὄλεθρον. Ἄλλ' ὅμως τὸ πῦρ, διελθὼν μετ' ἀνηκούστου ὁρμῆς ἀπὸ τῶν πλοίων εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὰ μνημεῖα καὶ τὰ βασίλεια ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Βρουχίου σωρὸν τέφρας κατέστητε (λγ). Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ὁ Ἀντώνιος, κατὰ προτροπὴν τῆς Κλεοπάτρας, ἀπεξημῶσεν ἐν μέρει τὴν Ἀλεξάνδρειαν διὰ ταύτην τὴν συμφορὰν, μετακομίσας ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς τῶν Περγαμηνῶν βασιλείων τὴν βιβλιοθήκην (λδ).

Ἡ δὲ δευτέρα καταστροφὴ προσέβαλε μάλιστα τὸ ἄπειρον ἄθροισμα τῶν ἐν Σεραπείᾳ βιβλίων, κατὰ τοῦτο διαφέρουσα τῆς προηγουμένης, καθότι δὲν ὑπῆρξε τυχαῖον τι ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ προήλθεν ἐξ ἐρίδων καὶ παθῶν θρησκευτικῶν. Περὶ τὸ 389 ἔτος Μ. Χ. ἀνέβη εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας ὁ Θεόφιλος, ἀνὴρ βιαίου χαρακτῆρος. Κατ' αἴτησιν τούτου ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος διέταξε νὰ ἐπενέγκωσι τὰς τελευταίας πληγὰς κατὰ τῆς ἐιδωλολατρείας, καὶ νὰ καθαιρέσωσι τὸν ναὸν τοῦ Σεράπιος, ὅστις διετῆρει εἰσέτι ἱκανὸν ἀριθμὸν αἵρετικῶν. Μόλις δὲ τὸ διάταγμα, διὰ τοῦ οὐρίου

(λβ) Ἰουλ. Καῖσαρ. ἐνθα ἀνωτέρω. «Sed rem obtinuit Caesar; omnesque eas naves et reliquas, quae erant in navalibus, incendit, quod tam late tueri tam parva manu non poterat, confestimque ad Pharon navibus milites exposuit».

(λγ) Πλουτάρχ. ἐν βίῳ Καίσαρος μθ'. «Φωράσας δ' ὁ Καῖσαρ, φρουρὰν μὲν περιέστησε τῷ ἀνδρῶνι, τὸν δὲ Ποθεινὸν ἀνέλεν. Ὁ δ' Ἀχιλλᾶς, φυγὼν εἰς τὸ στρατόπεδον, περιέστησεν αὐτῷ βαρὺν καὶ δυσμεταχειρίστον πόλεμον, ὀλιγοσπῶ τοσαύτην ἀμυνομένῳ πόλιν καὶ δύναμιν. Ἐν ᾧ πρῶτον μὲν ἐκινδύνευσεν ὕδατος ἀποκλεισθεῖς· αἱ γὰρ διώρυχες ἀπωκοδομήθησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων. Δεύτερον δὲ, περικυπτόμενος τὸν στόλον, ἠναγκάσθη διὰ πυρὸς ἀπώσασθαι τὸν κίνδυνον, ὃ καὶ τὴν μεγάλην βιβλιοθήκην ἐκ τῶν νεωρῶν ἐπινεμεμμένον διέφθιρε» — Παράβλ. καὶ Στράβ. Γεωγραφ. ΙΖ. α' 6 Σ. Μ.

(λδ) Πλουτάρχ. ἐν βίῳ Ἀντωνίου νη' «Χάρισσας μὲν (τὸν Ἀντώνιον) αὐτῇ τῇ Κλεοπάτρᾳ τὰς ἐκ Περγάμου βιβλιοθήκας, ἐν αἷς εἰκασίμους βιβλίων ἀπλῶν ἦσαν».

(κῆ) Γαληνοῦ περὶ φύσεως ἀνθρώπου 2.

(κθ) Γίββωνος (Gibbon) περὶ πτώσεως τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας τόμ. 10. τῆς Γαλλικῆς μεταφράσεως.

(λ) Πλουτάρχ. ἐν βίῳ Πομπηίου ἐν τέλει Σ. Μ.

(λα) Ἰουλ. Καῖσαρ. de bello civi. III. CXI. «His copiis fidens, Achilles paucitatemque militum Caesaris despiciens, occupabat Alexandriam, praeter eam oppidi partem, quam Caesar cum militibus tenebat, primo impetu domum ejus irrumpere conatus» Σ. Μ.

ἐμελλε νὰ λυθῇ τὸ μέγα τοῦτο ζήτημα, ἔφθασεν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, καὶ ἅπας ὁ λαὸς, Χριστιανοῖτε καὶ ἔθνικοι, ὡς μνημονεύουσιν οἱ ἱστορικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, συνήλθον μετὰ σπουδῆς, ὡς ἂν ἐπρόκειτο περὶ τινος ἐκκεχειρίας. Εὐθύς δὲ, ἀφοῦ ἡ ἀρχὴ τοῦ διατάγματος ἀνήγγειλε τὸ περιεχόμενον, οἱ μὲν χριστιανοὶ ἀνέπεμψαν πανταχόθεν κραυγὰς χαρμοσύνους, οἱ δὲ ἀντίπαλοι αὐτῶν, ὑπὸ πανικοῦ φόβου κυριευθέντες, οἱ μὲν ἔφυγον, οἱ δὲ ἐκρύβησαν. Ἄνευ δὲ ἀναβολῆς· καιροῦ πρέβη ὁ ἐπίσκοπος εἰς τὸ ἔργον, παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων Εὐαγρίου καὶ Ῥωμανοῦ, προσέτι δὲ καὶ ὑπὸ παμπόλλων μοναχῶν, προσκληθέντων ἤδη πρότερον ὑπ' αὐτοῦ· ἠθέλητε δὲ νὰ προεδρεύσῃ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν τρομερὰν τοῦ ἔργου ἐκτέλεσιν. Τὸ ἄγαλμα τοῦ Σεράπιος ἀνατραπὲν, καὶ διὰ πελέκειος καταβλήθην, ἦτο τὸ προσοίμιον τῆς ἐκ θεμελίων καθαιρέσεως τοῦ ναοῦ· πάντα δὲ τὰ προσκείμενα εἰς τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἡ ἐν αὐτῷ βιβλιοθήκη, ἔγειναν τῆς λεηλασίας καὶ τῆς καταστροφῆς λεία (λέ).

(λε) Σωζομέν. Ἐκκλ. ἱστορ. βιβλ. 7. κεφ. 15. « Ὑπὸ δὲ τούτων τὸν χρόνον Ἀλεξανδρέων ἐπίσκοπος τὸ πρὸς αὐτοῖς Διονύσου ἱερὸν εἰς Ἐκκλησίαν μετεσκεύαζε· δώρον γὰρ εἰλήφει τοῦτο παρὰ τοῦ βασιλέως αἰτήσας. Καθαυρουμένων δὲ καὶ τῶν ἐνθάδε ξοάνων, καὶ τῶν αὐτῶν ἀνακαλυπτομένων, ἐπιτήδεις σπουδάζων ἐνυβρίσαι τοῖς ἑλληνικοῖς μυστηρίοις, ἐξεπόμεπε ταῦτα . . . Πρὸς δὲ τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ἀδόκητον τοῦ συμβάντος καταπληγέντες οἱ Ἕλληνες, ἡρεμῶν οὐκ ἦνείχοντο. Παρασκευασάμενοι δὲ ἐν ἑαυτοῖς κατέδραμον τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ τοὺς μὲν κτείναντες, τοὺς δὲ τραυματίας ποιήσαντες, καταλαμβάνουσι τὸ Σεράπιον· ναὸς καὶ οὗτος ἦν κάλλει καὶ μεθεῖσι ἐμφανέστατος, ἐπὶ γεωλόφῳ κείμενος. Ἐντεύθεν ὡς ἀπ' ἀκρας τινὸς ἐξαπινάκιος ἐλθόντες, συνέλαβόν τε πολλοὺς Χριστιανῶν, καὶ βασανίζοντες ἠνάγκαζον θύειν . . . Ἐπὶ πολλῷ δὲ χρόνῳ τῆς στάσεως κρατούσης, παραγινόμενοι πρὸς αὐτοὺς οἱ ἄρχοντες, νόμων ὑπερμύνησκον, καὶ παύεσθαι πολέμου παρεκελεύοντο, καὶ τὸ Σεράπιον καταλιμπάνειν. Ἦρχε δὲ τότε τῶν ἐν Αἰγύπτῳ στρατιωτικῶν ταγμάτων Ῥωμανός. Εὐάγριος δὲ ὑπαρχος (praefectus) τῆς Ἀλεξανδρείας ἡγεῖτο ». — παράβλ. καὶ Φλεύριος (Fleury) ἑκκλ. ἱστορ. τόμ. 2. βιβλ. 19. κεφ. 29. ἐκδοσ. εἰς 8ον μέγα. Σ. Μ. Σωκράτ. ἑκκλ. ἱστορ. βιβλ. 5 κεφ. 16. « Κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ τοιοῦτο πάθος ἐγένετο· τῇ τοῦ ἐπισκόπου Θεοφίλου σπουδῇ, βασιλέως ἐκέλευε πρὸς ἀγματοῦσθαι τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῶν Ἑλλήνων ναοὺς, καὶ τοῦτο γίνεσθαι τῇ Θεοφίλου φροντίδι. Ταύτης τῆς ἐξουσίας ὁραζόμενος ὁ Θεοφίλος, πικροῦς ἐγένετο καθυβρί-

ἱστορικός δέ τις, μαθητὴς καὶ φίλος τοῦ ἱεροῦ Ἰερωνύμου, ὁ Ὀρώσιος, μαρτυρεῖ, ὅτι εἶδε μετ' ὀλίγον ἰδίους ὀφθαλμοῖς, καὶ οὐχὶ ἄνευ μεγάλης λύπης, κενὰς τὰς θήκας, ὅθεν ἠρπάζησαν τὰ βιβλία (λγ). Καὶ τῶνόντι κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Ὀρωσίου τὰ βιβλία ταῦτα ἀπῆρτιζον συλλογὴν, ὅπως διάφορον παρὰ τὴν βιβλιοθήκην τῶν Λαγιδῶν, ἀπολεσθεῖσαν κατ' αὐτόν, ὡς καὶ Ἀμμιανὸς ὁ Μαρελλίνος, καὶ ἕτεροι προσέτι ἐπίστευον, ἐξ ὁλοκλήρου (λδ), κατὰ τὸν ἐπὶ Καίσαρος ἐμπρησμόν.

Ἡ δὲ τελευταία ἐπὶ Ὀμάρου γενομένη πυρκαϊά, ἐν παντί· πρέπη νὰ παραδεχθῶμεν αὐτὴν, ἡ οὐδὲν, ἡ μικρά τινα λείψανα τῆς Ἀλεξανδρινῆς βιβλιοθήκης, ἀπετέφρωσε. Διακρίσας πεντήκοντα ἔτη παρήλθον ἀπὸ τοῦ ἐπισκόπου Θεοφίλου μέχρι τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ Μωάμεθ (638 Α. Χ.), καὶ εἰς τὰ χρονικά τοῦ πατριάρχου Εὐτυχίου, ἔνθα ἱστορεῖται ἡ ἐπὶ τοὺς Ἀλεξανδρεῖς τῶν Ἀράβων εἰσβολή, πα-

σαι τὰ τῶν Ἑλλήνων μυστήρια· καὶ ἀνακαθαίρει μὲν τὸ Μιθρείον· καταστρέφει δὲ τὸ Σεραπείον καὶ τὰ μὲν τοῦ Μιθρείου φονικά μυστήρια δημόσια ἐπόμπευε· τὰ δὲ τοῦ Σεράπιδος καὶ τῶν ἄλλων γέλωτος ἐδείκνυ μεστὰ, τοὺς φαλλοὺς φέρεσθαι κελεύσας μέσης τῆς ἀγορᾶς. . . . Οὕτω δὲ τοῦ κακοῦ κατασταλέντος, συναλμαβάνοντο τῷ Θεοφίλῳ πρὸς τὴν κατάλυσιν τῶν ναῶν, ὅτε τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπαρχος, καὶ ὁ ἡγούμενος τοῦ στρατιωτικοῦ τάγματος. τὰ μὲν οὖν ἱερὰ κατεστρέφετο » κτλ.

(λγ) Παύλου Ὀρωσίου ἱστορ. κατὰ Πελαγίου βιβλ. 6. κεφ. 15. « praeterea Achilles, dux regius, imbutus semel Pompeji sanguine, Caesaris quoque necem meditabatur. Nam jussus exercitus dimittere, cui praeerat, viginti millium armatorum, non modo sprexit imperium, verum et aciem direxit. Inipso praelio regia classis forte subducta jubetur incendi. Ea flamma cum partem quoque urbis invasisset, quadringenta millia librorum, proximis forte aedibus condita, exussit: singulare profecto monumentum studiis curaeque majorum, qui tot tantaque illustrium ingeniorum opera congesserant. Unde qualibet hodieque in templis extent, quae et nos vidimus, armaria librerum: quibus direptis, exinanit ea a nostris hominibus, nostris temporibus memorent, quod quidem verum est: tam honestius creditur, alios libros fuisse quesitos, qui pristinas studiorum curas aemularentur, quam aliam ullam tunc fuisse bibliothecam, quae extra quadringenta millia librorum fuisse, ac per hoc avasisse credatur. Caesar postea insulam, ubi Pharus est, cepit ».

(λδ) Ὁ αὐτὸς βιβλ. 12. κεφ. 26.

ρετηρήθη, ὅτι οὐδ' ἐλαχίστη μνεία γίνεται περὶ τοῦ οὕτως ἀξιοδακρύτου τούτου συμβάντος (λθ').

Διηγῆται δὲ τὴν τελευταίαν καταστροφὴν τῶν τῆς Ἑλληνοαιγυπτιακῆς πόλεως βιβλιοθηκῶν ὁ Ἄραψ συγγραφεὺς Ἀβούλ—Φαράγιος, ἐξ Ἑβραίων τὸ γένος, προσήλυτος δὲ χριστιανός, ἐν τῇ περὶ δυναστειῶν ἱστορίᾳ αὐτοῦ, συγγραφεὶσιν περὶ τὸ ἡμισυ τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, ἐξακόσια δ' ἔτη μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ὁμάρου κατάκτησιν.

Ὁ Καλίφης οὗτος, νικητὴς διερχόμενος τὴν Συρίαν, διέταξεν ἕνα τῶν πιστοτάτων καὶ ἀτρομήτων αὐτοῦ στρατηγῶν, καλούμενον Ἀμρὸν, ν' ἀπέλθῃ πρὸς κατάκτησιν τῆς ἀρχαίας τοῦ Ἀλεξάνδρου πόλεως, ἔνθα μετὰ τῶν παρὰδεδομένων εἰσέτι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν γραμμῶν, ἔζη τότε Ἰωάννης τις, μαθητὴς τοῦ Ἀμμωνίου, ἐπονομαζόμενος ὁ Γραμματικὸς. Ὁ Ἀμρὸν, ἀνὴρ ὑψίφους καὶ ἐκδοτος εἰς τὰ θέλητρα τῆς παιδείας, εὐηρεστήθη μεγάλως εἰς τὰς μετὰ τοῦ φιλοσόφου συνδιαλέξεις, καὶ τοσαύτην φιλίαν ἔδειξε πρὸς αὐτόν, ὥς ὁ Ἰωάννης ἐτόλμησε νὰ ζητήσῃ παρὰ τούτου, ὡς τὴν εὐγενεστάτην καὶ γενναιοτάτην χάριν, νὰ μὴ προξενήσῃ θλάθην τινὰ εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην. Ἀλλ' ὁ Ἄραψ στρατηγὸς, νομίζων, ὅτι δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τοιαύτην τινὰ αἴτησιν, ἀνῆγγειλεν αὐτὴν εἰς τὸν ἀρχηγὸν αὐτοῦ. Ἐλάβε δὲ τὴν διαθυλλομένην ἐκείνην ἀπάντησιν, ἣτις διὰ πολλοῦ χρόνου ἐνομίσθη τὸ αἴτιον τῆς παντελοῦς καταστροφῆς τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βιβλιοθήκης, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν παρέδωκε, λέγεται, εἰς τετρακισχίλια θαλανεία τῆς πόλεως σωρὸν περγαμηνῶν καὶ χάρτου, ἱκανὸν νὰ θερμάνῃ αὐτὰ πάντα δι' ἡμίσεος ἔτους. « Ἡ τὰ συγγράμματα ταῦτα, περὶ » τῶν ὁποίων σύ μοι λέγεις, εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ Ὁμάρ, συμφωνοῦσι μετὰ τοῦ Κορανίου, καὶ τότε » εἶναι περιττὸν νὰ φυλάττωνται ἢ ἀντιλέγουσι » πρὸς τὰ δόγματα αὐτοῦ, καὶ τότε πρέπει νὰ ἐπι- » μεληθῇς μάχιστα νὰ κατακαῶσιν (λθ'). »

(Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Α. Δ. Καππώτου.)

(λθ) Γίββων, ἐνθ' ἀνωτέρω κεφ 51.

(λθ) Ἀβούλ—Φαράγιος, μετάφρασις Ποροκίου (Рокко), ἐν βιβλ. 9.

Η ΒΑΝΥΑΝΗ. (α)

Εἰς τὰς Ἰνδίας, ὅπου ἡ δεισιδαιμονία ἐπικρατεῖ, καὶ ἡ φαντασία ἐνασμενίζεται ἀποδίδουσα αἰετοτε χαρκτηῖρα ὑπεράνθρωπον καὶ θρησκευτικὸν εἰς ὅλα τὰ ἔργα τῆς φύσεως, ὅσα ζωηρῶς τὴν προσβάλλουσιν, ἀδύνατον ἦτο νὰ μὴν ἀποδοθῇ σέβας ἱερὸν καὶ εἰς τὸ ὠραῖον αὐτὸ δένδρον, τὸ ὁποῖον παριστᾷ ἡ κατωτέρω εἰκονογραφία.

Ἡ Βανυκὴ μετὰ τὴν συκὴν τῶν Παγοδῶν εἶναι τῷ ὄντι τὸ περιεργότερον φαινόμενον εἰς τὰ φυτὰ, ὅσα παράγει ἡ γῆ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν· εἰς ὅλα αὐτοῦ τὰ μέρη καταφαίνεται δύναμις καὶ πρόνοια τοῦ Δημιουργοῦ, ἣτις ἐκθαμβεῖ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ῥίζων, αἵτινες βαστάζουσι καὶ τρέφουσι τὸ κολοσσαῖον αὐτὸ δένδρον, εἶναι ἄπειρος. Ἐξαπλούμεναι αὗται κατ' εὐθείαν γραμμὴν καὶ ὀφιοειδῶς προχωροῦσαι, συστρέφονται ἑλικοειδῶς· ἐνούμεναι δὲ καὶ συνδεόμεναι, καταβαίνουσι κατὰ κάθετον· ἐκτεινόμεναι ἔπειτα ὀριζοντίως ἀναβαίνουσι πάλιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν· αἱ ῥίζαι αὗται πολλαπλασιαζόμεναι ἀπείρως καὶ ἀφθόνως, ἐμπεριλαμβάνουσιν εἰς τὰς περιπλοκάς αὐτῶν μεγάλῃν ἔκτασιν γῆς, ἣ ῥιζόνονται εἰς αὐτὴν διὰ τοσούτων χιλιάδων βραχιόνων, ὥστε οἱ φρικαλέοι τυφῶνες τῶν Ἰνδιῶν δὲν δύνανται νὰ καταβάλωσιν, ἢ τοῦλάχιστον νὰ κλονίσωσι τὴν ἐκ τῆς ἐνώσεως αὐτῶν ἀκαταμάχητον δύναμιν.

Οἱ πόδες οὗτοι τοῦ φυτικοῦ αὐτοῦ γίγαντος ἀρκοῦσι νὰ δώσωσιν ιδέαν καὶ περὶ τοῦ ἐξόχου ἀναστήματος αὐτοῦ· καὶ δὲν ἐκπλήττεται τις πλέον διὰ τὴν ἀνάλογον ἰσχὺν τῶν μελῶν του, ἀφοῦ ἀπαξ ἀ-

(α) Ὁ Στράβων περιγράφει μὲν τὸ δένδρον τοῦτο, δὲν λέγει ὅμως τὸ ὄνομα του· ἰδοὺ τί μόνον ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ. « Ὀνησίκριτος δὲ καὶ περιεργότερον τὰ ἐν τῇ Μουσικαίου διεξίῳν, ἄφροι νοτιώτατα εἶναι τῆς Ἰνδικῆς, διηγῆται μεγάλα δένδρα εἶναι τινα, ὧν τοὺς κλάδους αὐξηθέντας ἐπὶ πῆχεις δέκα καὶ δώδεκα, ἔπειτα τὴν λοιπὴν αὐξήσιν κατωτέρῃ λαμβάνειν, ὡς ἂν κατακαμπτομένους, ὥς ἂν ἄψωνται τῆς γῆς· ἔπειτα κατὰ γῆς διαδοθέντας ῥιζοῦσθαι ὁμοίως ταῖς κατέρωθεν, εἴτ' ἀναδοθέντας στελεχοῦσθαι· ἐξ οὗ πάλιν ὁμοίως τῇ αὐξήσει κατακαμψθέντα, ἄλλην κατέρωγα ποιεῖν, εἴτ' ἄλλην· καὶ οὕτως ἐφεξῆς, ὥστε ἀπ' ἐνὸς δένδρου οἰκίδιον γενέσθαι μακρὸν, πολυστέλῳ σκηπῇ ὁμοιον. Καὶ ὑφ' ἐνὶ δένδρῳ μεσημβρίζειν οἰαζομένους ἱππίας τετρακοσίους. »

(Στράβων βιβλ. ΙΕ'. Κεφ. δ. Ἰνδία).